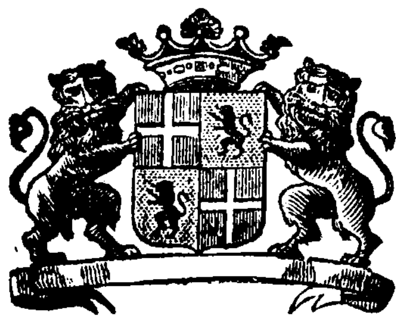
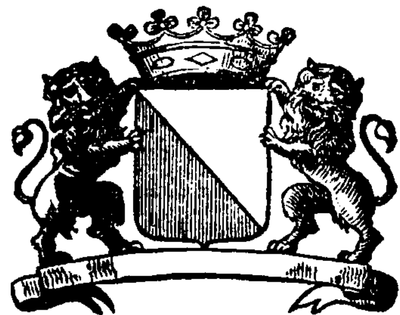
A°. 1855. N°. 199.

DINGSDAG 21 AUGUSTUS.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

De Burgemeester der stad Utrecht brengt ter kennis der Ingezetenen, dat vergadering van den Raad zal worden gehouden op Donderdag den 23. Augustus 1855, dès namiddags ten één ure.

Utrecht 20 Augustus 1855.

De Burgemeester voornoemd,
N. P. J. KIEN.

BEKENDMAKING.

De Burgemeester der stad Utrecht brengt ter kennis der Ingezetenen, dat het door den heer Commissaris des Konings in de provincie Utrecht executoir verklaarde voljaars kohier voor de belasting op het personeel voor de wijk A, en het 2e voljaars aanvullings kohier voor dezelfde belasting voor de wijk B dezer gemeente, dienst 1855/56, aan de heeren Ontvangers der Directe Belastingen, 1ste en 2de afdeeling, kantoor houdende voor de eerste afdeeling aan het *St. Pieters Kerkhof*, en voor de tweede afdeeling mede aan het *St. Pieters Kerkhof*, zijn ter hand gesteld, aan wie ieder verpligt is, zijnen aanslag, op den bij de wet bepaalden voet, te voldoen.

Gedaan en op de gewone plaatsen aangeplakt te Utrecht den 20. *Aug.* 1855. De Burgemeester voornoemd,
N. P. J. KIEN.

UTRECHT 21 Augustus.

De Fransche berigten zijn opgevuld met verhalen, die in betrekking staan met de komst van Koningin *Victoria* te Parijs, eene gebeurtenis, waarvan reeds herhaaldelijk is gesproken. De Engelsche bladen beijveren zich in den meest dichterlijken toon, lofliederen aan te heffen op het zegel, dat door het bezoek der Britsche Koningin, op het verbond tusschen Frankrijk en Engeland wordt gelegd. De Fransche bladen zullen nog verscheidene dagen opgevuld blijven met de mededeelingen omtrent de feestelijkheden, die te Parijs plaats grijpen. Dat zij dit heden vooral doen, is te eerder te begrijpen, naardien van het oorlogstooneel geene nieuwe berigten zijn ontvangen.

Uit de nadere depêches zou men moeten opmaken, dat de nederlaag van de Russen op den 16. nog belangrijker is geweest, dan men uit de eerste berigten had mogen opmaken. Naar luid der Fransche en Italiaansche dépêches, zouden beide legers niet meer dan 1200 man buiten gevecht hebben moeten stellen, terwijl de Russen behalve 2,500 dooden, alleen 1,600 gewonden zouden hebben achter gelaten en 400 krijgsgevangenen in handen der Franschen waren gebleven. Deze opgave schijnt reeds buitenmate voordeelig en men zou bijna aan de juistheid der cijfers twijfelen. Het officiele orgaan van lord *Palmerston* gaat echter verder en durft beweren, dat het Russiesche observatieleger voor het oogenblik niet meer bestaat. Het blad grondt deze stelling op de omstandigheid, dat de Russen op hoog bevel den aanval hebben moeten doen, omdat de generaals herhaaldelijk zouden hebben betuigd, dat zij zich niet in staat rekenden, hunne legers van den noodigen leeftogt te voorzien, als de regentijd mogt zijn ingevallen en de toevoer daardoor meer werd belemmerd. Nu de aanval was afgeslagen, zou het Russiesche leger zijne stelling niet meer kunnen behouden, maar volgens de *Morn. P.* terug moeten trekken, om voor eigen behoud te zorgen.

Men mag echter het oordeel van het Engelsche blad in deze, naar het schijnt, evenmin vertrouwen, als het gezegde van den *Moniteur*, die beweerd heeft, dat Sweaborg niet meer bestond. Sweaborg heeft zeer zeker veel geleden; het brandhout, dat daar in massa aanwezig was, om in het gebrek van steenkolen te kunnen voorzien, die niet konden aangevoerd worden, heeft door de vele vuurpijlen en kogels, die de vloot geworpen heeft, vuur gevat. De vlammen hebben zich haastig aan de houten gebouwen medegedeeld en de brand heeft veel vernield. Edoch blijkt het, dat de vestingwerken zelve slechts weinig hebben geleden.

Ofschoon gen. *Pélissier* nog geen berigt heeft gezonden van het hervatten van het bombardement van Sebastopol schijnt evenwel stellig op den 17. het vuur te zijn heropend; misschien echter nog niet met alle batterijen. Men zou zich anders het stilzwijgen van gen. *Pélissier*, die tot den 18. berigt heeft gezonden, moeijelijk kunnen verklaren. — De gewone berigten uit het Oosten geven te kennen, dat *Omer Pacha* waarschijnlijk Konstantinopel niet zal verlaten, alvorens hem een beter werk is gegeven dan rustig met zijn leger in de Krim den strijd der Westerschen aan te zien. De omstandigheid, dat ook bij het laatste gevecht de Turken er geen deel aan hebben genomen, schijnt werkelijk te moeten doen denken, dat men de Turksche troepen nog te weinig vertrouwt om hen eene belangrijke taak op te dragen. — Intusschen schijnt men even weinig te moeten gelooven aan het weder in omloop gebragt gerucht van den dood van generaal *Todtleben* als aan dat van eene vervanging van gen. *Gortschakoff*.

Tusschen de *Porte* en de regering van Moldavie is verschil gerezen over meerdere vrijheden, die het Turksch bestuur op het door hen daartoe ingediend rekwest aan de Israëlieten in Moldavie wil verleenen. De Moldavische bevolking schijnt nog niet rijp, om tot zulk eene mate van verdraagzaamheid te komen.

De Spaansche leening is tot dusverre weinig geslaagd. Op den 18. waren van de 230 nog slechts 31 millioenen realen ingeschreven.

— Z. M. heeft goedgevonden, den 1. luit. *H. Brans*, magazijnmeester der art. van de 3. kl. te Woudrichem, op zijn aanvrage, op pensioen te stellen, en het bedrag van dat pensioen te bepalen op *f* 600.

— Prins *Frederik* heeft Zondag te Sanssouci deelgenomen aan het familie diner, dat er bij gelegenheid van de terugkomst van den koning en de koningin plaats had. De prins blijft tot aan het einde der groote manoeuvres, die nabij Berlijn plaats hebben, aan het Pruissiesche hof, om daarna eenige dagen te Muskau door te brengen.

:— De officieren van onderscheidene regementen infanterie, en daaronder ook van het Oost-Indische leger, alsmede vele onder-officieren en manschappen, welke bestemd zijn om zich in de behandeling der minié-geweren te oefenen, zijn gisteren te 's Hage aangekomen.

— Bij koninklijke besluiten is aan de kommissie uit de Provinciale Staten van Drenthe, belast met het onderzoek van al hetgeen sedert de aanvrage om koncessie tot den aanleg van het Drentsche Middenkanaal, ten aanzien van de zaken der hiervoor opgerigte maatschappij, bij Gedeputeerde Staten is voorgevallen, ten einde daarvan aan de Staten in hunne aanstaande wintervergadering verslag te doen, magtiging verleend om na de nu gesloten zomervergadering der Staten hare werkzaamheden voort te zetten.

— Omtrent het kampement van het hier ter stede in garnizoen liggende korps mineurs en sappeurs ontvangen wij uit Driebergen 't volgend welwillend schrijven:

Dezer dagen hoorde ik gewagen van het schoon, bij uitstek goed en net kamp, door de mineurs en sappeurs ingerigt en betrokken, in de legerplaats nabij Zoesterberg, alsook van de vele werken van aanval en verdediging, zoo boven als onder den grond, welke aldaar uitgevoerd zijn en nog uitgevoerd zullen worden. Mijne nieuwsgierigheid voerde mij daarheen; ik meldde mij aan bij den luit.-kol. kommandant van het kamp; men verleende mij toegang en geleidde mij naar alles en zoo werd ik welwillend in de gelegenheid gesteld om te zien wat daar reeds uitgevoerd was door het schoone korps troepen, dat bij mijne aankomst nog aan het manoeuvreren was onder kommando van den bataillons-kommandant. Hoezeer dat exerceren en manoeuvreren meermalen gezien hebbende, was het toch een genoegen voor mij, te zien de schoone gestalte, het voorkomen der manschappen en de vaardigheid der bewegingen over de ruwe heide. — De inrigting van het kamp heb ik nooit zoo goed en net gezien; mij dunkt dat dit boven allen lof verheven is. — De bezigtiging van de werken boven en ook deels onder den grond verschaft mij nu eenig denkbeeld van de wijze hoe men in de Krim te werk gaat om de vesting Sebastopol aan te vallen en te verdedigen, terwijl de zoogenaamde pionniersswerken doen zien, hoe militairen zich in alle oorden weten te huisvesten.

Ik ben zoozeer voldaan over mijne wandeling, dat ik mij niet weêrhouden kan, u deze regels te schrijven met het doel, dat mogelijk ten gevolge van eenige melding hiervan in uwe courant, menigeen uwer stadgenooten, de uitvoering zal kunnen gaan zien van vele zaken, waarover thans zooveel gesproken wordt, als: kampen, loopgraven, batterijen, hindernissen, sappen, mijngangen, mijnen, steenmijnen, bommijnen, veldkeukens van allerlei aard, bakovens, veld- of vestingwerken, wolfskuilen en ik weet al niet wat meer; alles kon ik niet onthouden en opteekenen.

Bij het heengaan verhaalde mij de mineur geleider, dat men nu dikwijls mijnen zal laten springen, maar dat vooral op den 27. van deze maand vele mijnen en ook vele steen- en bommijnen of fougassen (zoo als hij 't noemde) zullen springen; en vervolgens nog tot omtrent half September werken worden uitgevoerd, die voor iemand, welke zoo iets nooit gezien heeft, maar er veel van hoort spreken, hoogst interessant zijn te aanschouwen.

Eene wel ingerigte kantine verschaft gelegenheid tot het bekomen van ververschingen en om ook eens uit te rusten.

:— De in de volgende maand te Waalsdorp bepaalde manoeuvres, door het regement grenadiers en jagers, het 2. battaillon van het 6. regement infanterie, het 4. regement dragonders benevens de batterij veldartillerie, zullen naar men verneemt na den 10 September aanstaande een aanvang nemen, en zes keeren plaats hebben.

— Uit Vlissingen schrijft men van den 17. dezer: Zr. Ms. fregat Prins van Oranje, welke bodem sedert twee jaren buiten dienst gesteld en geheel onttakeld in 's rijks-dok was liggende, is deze week in het drooge dok gehaald, om daar te worden nagezien. Vermoedelijk zal dit schip, dat vroeger een sieraad onzer zeemagt was, tot het doen van eenen togt in orde worden gebragt. Zr. Ms. korvet met hulpstoomvermogen Medusa, kapt.-luit. *van Maldeghem*, aan welken bodem, wiens masten nu verkort zijn, eene meerdere breedte aan de kiel is aangebragt, zal men ter reede dezer stad halen, tot het verrigten eener nieuwe proefreis naar het Nieuwediep, zullende bij goeden uitslag voor eene reis naar Java worden gedesigneerd. *Amst. C.*

— Te Vollenhoven heeft den 17. dezer eene vergadering van Burgemeesters van de omliggende gemeenten plaats gehad, waarop is gesproken over de veranderingen, welke in het belastingstelsel noodzakelijk zijn geworden, door de afschaffing van de Rijks belasting op het gemaal, waardoor onvermijdelijk de opcenten op het gemaal ten behoeve der gemeenten zijn vervallen. Men heeft daarom besloten de belasting op het gedistelleerd van 50 à 60 tot 120 op te voeren.

— Na de mededeeling, dat de Diakenen der Christelijke Afgescheidene Gemeente te Arnhem, bij vonnis van den kantonregter aldaar, zijn veroordeeld ieder in eene geldboete van *f* 75, ter zake van weigering om te doen de opgaven, waartoe zij ingevolge art. 10 der Wet tot regeling van het armbestuur verpligt zijn, verklaren *drie* Friesche Predikanten in het weekblad *de Stem* niet te mogen verbergen, dat zulks op hunne gemoederen eenen pijnlijken en zeer onaangenamen indruk heeft uitgeoefend, uit oorzaak, dat het de gelegenheid aanbiedt, om ten minste met eenigen schijn daaruit aanleiding te nemen, om „de Kerk" in ons vaderland als eene oproerige en alle wetten en gezag miskennende sekte ten toon te stellen.

„Het schijnt hun toe, dat het zelfs op verre na „nog geene uitgemaakte zaak is, dat de Wetgevende „Magt door genoemden eisch de palen van haar regt „te buiten gaat." *Grondw.*

— Men verneemt, dat door de gemeenteraden van Katwijk, Valkenburg en Noordwijk besloten is tot de afschaffing der plaatselijke belasting op het gemaal, en door den gemeenteraad van Rijnsburg, om voortdurend te heffen eene plaatselijke belasting van *f* 2 de tarwe en 60 cts. op de rogge.

— Sedert eenige dagen bevindt zich in Nederland mevrouw de gravin *d'Agoulz*, geboren gravin *de Flavigny*, met het doel om nasporingen te doen over de geschiedenis van ons vaderland en daarvan eene nieuwe geschiedenis voor hare landgenooten op te stellen. Wij juichen te meer dit doel toe, omdat de geachte schrijfster in een opstel: *Pouvoir et Liberté, quatre ans de l'histoire de Hollande* (1580—1584) in de *Revue contemporaine* van April dezes jaars onder den pseudonym *Daniel Stern* eene proeve van grondige studie onzer geschiedenis geleverd heeft, die, ook, wat den vorm betreft, op éen rang verdient geplaatst te worden met de artikels van *Edgar Quinet*. (*Letterbode.*)

— Men schrijft uit de omstreken van 's Hertogenbosch:

Men is thans in den vollen oogst, en eenige boeren hebben reeds gedorscht; het stroo dat van den akker komt is weinig, doch de rogge heeft een goed beschot. De boeren, welke hunnen akker in staat hebben, dorschen 5 à 6 vat van de vim, dus zoo wat éene Ned. mud.

De boekweit-oogst zal dadelijk na den rogge-oogst invallen, de haver en ever komt goed bij. De ziekte in den aardappel is in stilstand; zoodat, als wij geen nat weder meer krijgen, de knol weinig of niet aangedaan zal zijn; het beschot is, wat kwaliteit en kwantiteit betreft, zeer te roemen. (*N. N. B.*)

— Uit Hardenberg (Overijssel) schrijft men: De bereids gedorschte rogge heeft vrij algemeen de goede verwachting, die men er van had, overtroffen. Ongemaaid beloofden de neêrhangende aren dit reeds. Men heeft vijf en enkelen zelfs hebben zes schepels of anderhalf mud van de vim gedorscht. Het stroo is kort en dun.

DEN HELDER 19 Aug.

Te Texel binnen **Amicitia**, kapt. *Jansen*, van Batavia.

227. Staats-Loterij.

Tweede klasse. 1e Lijst.

No. 19012 *f* 1250. No. 935, 5176, 11294, 19104, 18866 en 3173 ieder *f* 1000.

INGEZONDEN.

De ondergeteekende meent met vrucht eenige dagen op de Tentoonstelling te Parijs vertoeft te hebben, daar hij zich in het bezit heeft gesteld der modellen, zoo niet van alle, dan toch van de meest fraaije aldaar geexposeerde rijtuigen, en biedt dezelve gratis ter bezigtiging aan ter bevordering van Nederlands fabriekwezen en nijverheid aan alle rijtuigmakers in ons vaderland, of wie die ook verlangen mogten te zien; — tot welk einde men zich vervoegen kan aan de Koninklijke Rijtuigfabriek *Nieuwhoop*, te Maarssen, provincie Utrecht.

Maarssen, 18 Aug. 1855. G. SOEDERS.

Zitting van den Stedelijken Raad van Amersfoort

van Maandag 20 Augustus.

Voorzitter mr. *A. O. Wijers.*

Tegenwoordig zijn 12 leden; afwezig de heeren *Vrouwes* en *Nieuwland.*

De notulen der vorige vergadering worden na lezing goedgekeurd.

Onder mededeeling, dat door de afschaffing van den Rijks-akzijns op het gemaal ook de heffing van gemeente-opcenten op dat middel met 1 Jan. 1856 zal komen te vervallen, zegt de *Voorzitter*, dat omtrent de invoering van dusdanige belasting onderscheidene bezwaren zijn gerezen bij de Komm. voor het gemeente-belastingstelsel, en den Raad bijeengeroepen te hebben om over deze aangelegenheid te beraadslagen.

Op eene vraag van den heer *Gordon* geeft de Voorzitter o. a. als bezwaren op de veelvuldige kosten van administratie en surveillance, benevens de omstandigheid dat de gemeenteraad minder dan de algemeene wetgever bevoegd zal zijn tot het nemen van al de vereischte maatregelen, als ten aanzien van de ingezetenen buiten de kom der gemeente, van de molens, enz.

De heer *van Bel*, het oog vestigende op de bedoelingen des wetgevers, om namelijk de prijzen van 't brood te doen verminderen, vindt bezwaar tegen het invoeren eener gemeentebelasting, te meer als men molens binnen de stad, hand- en grutmolens tot sluiking mogt gaan daarstellen.

De heer *Verloren* bespreekt de geringheid van de eventuëel door de gemeentebesturen op te leggen boeten, in vergelijking met die tegen de overtreders der wet op 't gemaal vastgesteld.

De heer *Diemont* meent dat door het verbod om molens binnen de stad te plaatsen, de industrie zou benadeeld worden, en zegt vernomen te hebben dat men bij weigering van gemeentewege, tot zoodanige plaatsing van hoogere magt vergunning zou kunnen erlangen.

De heer *Herschel* vermeent, dat ook tegen het heffen van een' hoofdelijken omslag vele bezwaren zich zullen voordoen en gelooft niet, dat door afschaffing de prijzen van het brood zullen dalen, evenmin als dit, z. i. heeft plaats gevonden ten gevolge van de opheffing der belasting op het varkens- en schapenvleesch.

De *Voorzitter* hierop aanmerkende, dat door de buitengewoon hooge prijzen de duurte van het vleesch wordt teweeggebragt, die alligt nog belangrijker zou zijn indien de belasting niet ware afgeschaft, geeft der vergadering te kennen, dat er zoo door de voorgenomen afschaffing van het marktgeld op de boter en de verminderende opbrengst van belastingen, als ter oorzake van de meerdere kosten door de algemeene duurte en de verdere onvermijdelijke uitgaven, evenwel tot eenigen hoofdelijken omslag zal dienen te worden overgegaan, en dat men bij het opmaken van de begrooting voor 1856, waarmede Burg. en Weths. zich onledig houden, een en ander heeft in overweging te nemen.

De heer *de Louter* is op grond van de aangevoerde bezwaren van oordeel dat niet langer eene plaatselijke belasting op 't gemaal, maar in plaats daarvan een hoofdelijke omslag zal geheven moeten worden.

De heer *Gordon* is insgelijks voor de heffing van een omslag, wijl men dan ook een geringer aantal ambtenaren behoeft, en wenscht voorts ter voorkoming van sluikerij eene vermindering van den akzijns op het binnenl. gedistilleerd tot op het bedrag in de omliggende gemeenten geheven wordende. Daartegen maakt de Voorz. voor 's hands eenige opmerkingen.

De heer *v. d. Bergh* oordeelt dat de betaling van een hoofdgeld nadeelig op de arbeidende klasse zal terugwerken.

De heer *Herschel* vraagt, of, ingeval van afschaffing, niet verkieslijker zou zijn om tevens de belasting op het geslagt af te schaffen en den omslag te verhoogen; terwijl de heer *Verloren* zich voorbehoudt op eene vermindering van subsidie ten behoeve van de armen nader terug te komen.

De *Voorz.* antwoordt op het door den heer *Herschel* aangevoerde, dat tegen de heffing van een' hoogen omslag meerdere dan tegen een' lageren zwarigheden bestaan, doch dat men na verloop van eenigen tijd zal kunnen beoordeelen of er met afschaffing van plaatselijke belastingen kan worden voortgegaan. Vervolgens verklaart de Voorz. na het sluiten der beraadslagingen, met de bedoelingen van de vergadering genoegzaam te zijn bekend geworden om nopens de onderwerpelijke zaak eene voordragt aan den raad te doen.

De vergadering is daarop uiteengegaan.

T U R K IJ E.

KONSTANTINOPEL 9 Augustus.

Omer Pacha blijft steeds hier, tot dusverre nog weinig gezind, om naar de Krim terug te keeren. Dezer dagen zal hij in eene plegtige zitting aan het Engelsche gezantschapshôtel het grootkruis der Bad orde ontvangen.

Generaal *Canrobert*, die hier niemand wenschte te zien, heeft o. a. berigt ontvangen, dat de Sultan hem wachtte, om hem vaarwel te zeggen. De generaal heeft zich beijverd zijne opwachting bij den Sultan te maken, die hem op de meest hartelijke wijze zijn dank heeft betuigd voor de diensten aan Turkije bewezen.

Behalve het bevel, aan den Bey van Tunis gezonden, om al zijne beschikbare troepen naar Tripoli te doen oprukken, ten einde er den Pacha tegen het oproer te steunen, zijn gisteren van hier 3,000 man naar Tripoli ingescheept.

Generaal *Beatson* berigt, dat hij thans de ongeregelde troepen tot de noodige gehoorzaamheid heeft gebragt, en dat hij verder de krijgstucht ten volle meent te zullen kunnen handhaven.

S P A N J E.

MADRID 14 Aug.

Sedert 2 dagen is de raad der ministers permanent vergaderd. Gisteren heeft men zich met de zaken van Rome bezig gehouden. Men heeft voorgesteld een manifest aan het land uit te vaardigen. Er zal op het Eskuriaal een raad der ministers worden gehouden, in tegenwoordigheid der koningin, waarop een besluit zal worden genomen.

De geestelijken, door den Paus opgeruid, verzetten zich op eenige plaatsen. In de kerk St. Saturnin, te Pampeluna, heeft onder anderen de vikaris geweigerd dearchives aan te wijzen. Na hiervan proces verbaal te hebben opgemaakt, vertrok de gouverneur; des anderen daags verschenen de gouverneur, de regter en de sekretaris in de Sakristie, alwaar de geestelijken vereenigd waren. De regter zeide den vikaris, dat de gouverneur, namens de wet, de eigendoms-papieren vorderde. De vikaris verklaarde „dat hij noch gouverneur, noch gouvernement, noch wetten kende, en dat hij niet had te gehoorzamen dan aan de voorschriften van het koncilie van Trente." Hij voer daarop zoo hevig uit tegen de autoriteiten, dat deze hem deden arresteren. Hij zal voor de regtbank gebragt worden.

MADRID 17 Augustus.

Heden hebben eennige manifestatien tegen het konkordaat van Rome plaats gehad; doch, dank aan de genomene maatregelen, de rust is niet verstoord geworden.

— Men is begonnen de nieuwe geldleening van 230 millioen realen te noteren tegen 10 pCt. verlies. De vrijwillige inschrijving tot die geldleening bedraagt tot heden 31 millioen.

Het gouvernement zal aan de R. K. mogendheden een *memorandum* zenden, waarin, in eene chronologische orde, al de diplomatieke stukken zullen worden medegedeeld, die tusschen Spanje en Rome gewisseld zijn.

I T A L I E.

TURIJN, Vrijdag 17 Augustus.

De generaal *La Marmora* heeft de volgende telegrafische depêche aan den minister van oorlog gezonden.

„*Kadikoï*, *den* 16 *Augustus*..

„Heden morgen hebben de Russen, ten getalle van 50,000 man, de liniën der Tchernaïa aangevallen. Ons order-woord was: *Koning*, *Vaderland*. De Fransche depêches zullen zeggen of de Piemontezen waardig waren aan de zijde der Franschen en Engelschen te vechten. De generaal *Montevecchio* is stervende. 200 man der onze zijn buiten gevecht gesteld. De Russen hebben ook aanmerkelijke verliezen geleden."

DUITSCHLAND.

WEENEN, 16 Augustus.

Uit Varna berigt men, dat men reeds groote toerustingen maakt, om de verbondene troepen in de Krim te doen overwinteren. — Het schijnt, dat men alleenlijk een ander oorlogstooneel aan het Turksche leger heeft aangewezen, om er zijne werkzaamheid te ontwikkelen. Het is waarschijnlijk naar Klein-Azië bestemd.

De berigten, die de chef van den staf uit Kars zendt, zijn zeer gunstig voor de Turken; maar generaal *Pelissier* heeft van den Franschen konsul berigten uit Trebisonde ontvangen, welkers inhoud geheel strijdig is met eerstgemelde. Generaal *Pelissier* heeft bij de ontvangst dier berigten een hoofdofficier aan den heer *de Thouvenel* gezonden, om te vernemen, wat men zou moeten doen, om Kars te ontzetten.

Er loopt een gerucht, volgens hetwelk *Williams Pacha* den Armenischen bisschop van Kars, als aanhanger van Rusland, zou hebben laten gevangen zetten, eene daad, die groote verbittering onder de christenbevolking heeft verwekt.

WEENEN, 17 Augustus.

De Nederlandsche gezant aan ons hof baron *van Heeckeren* is gisteren uit den Haag over Parijs hier teruggekomen.

TRIEST, 13 Augustus.

Met de stoomboot Bombay, uit Alexandria alhier aangekomen, hebben wij berigten uit Bombaai tot den 10. Julij, en uit Calcutta tot den 3. Julij. Men had gunstige berigten nopens den koning van Birman. De goudvoetige monarch, zoo als hij genoemd wordt, betreedt de voetstappen van zijnen koninklijken neef van Siam, en schijnt, even als deze, een voorbeeld van verlicht en menschlievend regent te worden. Hij is den vreemdelingen zeer gunstig gezind, moedigt handel en volksvlijt overal aan, en heeft sedert zijne komst tot den troon nog geen enkele strafoefening laten voltrekken. Op zijne kosten is eene postverbinding met Rangun tot stand gebragt; de koning ontvangt Engelsche en Amerikasche dagbladen, over welker inhoud hij zich geregeld berigt laat geven. Ook heeft hij eene Birmansche bijbel overzetting en andere godsdienstige geschriften ontvangen, welke hem ten geschenke zijn gegeven, en alles doet hopen, dat de vredelievende betrekkingen met zijn rijk ongestoord zullen voortduren.

De verbindtenissen tusschen Europa en Oost Indiën worden van tijd tot tijd verbeterd. In het begin dezer eeuw ontvingen de groote kooplieden te Calcutta zeldzaam eerder antwoord op hunne brieven uit Europa dan na verloop van een jaar. Ten tijde dat *Napoleon* in Egypte stond, beklaagde lord *Wallesley* zich bij het ministerie, dat hij zeven maanden zonder berigten uit Europa was gebleven. Nog voor 30 jaren loofden de bewoners van Calcutta eenen prijs uit aan den scheepskapitein, die het eerst brieven uit Engeland in 70 dagen naar Indië zou overbrengen. Voor 12 jaren zond de O. I. kompagny brieven in 45 dagen naar de Oost, en thans komen ze in 25 dagen van Londen naar Calcutta. Na de voltooijing van den ijzeren spoorweg van Suez naar Alexandria zal dien weg wederom verkort worden, en de brieven in den tijd van 20 dagen ontvangen worden.

Als men de Middellandsche telegraaf-kompagny mag gelooven, zal binnen $2\frac{1}{2}$ jaren het Europesche vasteland met Oost-Indië in telegrafische verbinding komen, en alsdan zal de gemeenschap eene geheele verandering ondergaan.

BERLIJN, Maandag 20 Augustus.

Eene depêche van St. Petersburg behelst het volgende:

„Prins *Gortschakoff* deelt uit Sebastopol, in dato den 18. Aug., des avonds 9 ure, mede:

„Den 17. Aug., bij het aanbreken van den dag, is de vijand weder begonnen de stad Sebastopol te bombarderen. Het bombardement duurt heden voort. Wij antwoorden met kracht en hebben eenige vijandelijke batterijen tot zwijgen gebragt."

HAMBURG 18 Augustus.

Het Engelsche oorlogschip Cottingham is, zoo reeds gemeld is, bij het eiland Gothland gestrand, thans is het Engelsche oorlogschip Isabella-Napier, dat te Helsingor levensmiddelen voor de vloot had ingenomen, op eene zandbank geloopen, van waar het niet dan met moeite is afgebragt en naar Kopenhagen gevoerd, om hersteld te worden.

HAMBURG, Maandag 20 Augustus.

Tien Engelsche stoombooten hebben de batterijen van Riga, gedurende vijf uren, gebombardeerd en veel schade veroorzaakt.

ENGELAND.

LONDEN, Zondag avond 19 Augustus.

Lord *Panmure* heeft aan de dagbladen eene dépêche medegedeeld van den generaal *Simpson*, van den 17. Aug., behelzende:

„Het is de generaal prins *Gortschakoff*, die gisteren de Russen aanvoerde bij den aanval van de Tschernaïa-linie, en niet de generaal *Liprandi*, gelijk men gemeld heeft. Het verlies der Russen is grooter dan men eerst gedacht heeft. Wij hebben 600 gevangenen gemaakt. De generaal *Read* is gedood. Onze batterijen hebben bij voortduring een wel onderhouden vuur tegen den vijand aangewend."

— Aan den beeldhouwer *Westmacott* is de vervaardiging opgedragen van het monument, dat in *Greenwich Hospital* voor *John Franklin* en zijne reisgezellen zal worden opgerigt.

— 20 *Aug.* Gec. $91\frac{1}{4}$; Sp. 3 pCt. $37\frac{1}{2}$; 1 pCt. $18\frac{3}{4}$; Rusl. 5 pCt. $100\frac{1}{2}$; $4\frac{1}{2}$ pCt. $89\frac{1}{2}$; Holl. 4 pCt. $96\frac{1}{8}$; $2\frac{1}{2}$ pCt. $64\frac{3}{4}$; Sard. 5 pCt. $86\frac{3}{4}$, Braz. $101\frac{1}{2}$.

FRANKRIJK.

PARIJS, 17 Aug.

De *Moniteur* deelt het volgende mede:

„H. M. de koningin van Engeland zal morgen Zaturdag om half zeven ure haren intogt te Parijs houden.

„De keizer heeft zich naar Boulogne begeven, om er zijne doorluchtige bondgenoot te ontvangen.

„Koningin *Victoria* wordt verzeld door prins *Albert*, door den prins *van Walles* en de koninklijke prinses.

„De tegenwoordigheid in Frankrijk van H. M. de koningin *Victoria* zal voor de bewoners van Parijs de gelegenheid geven, om hunne gevoelens van genegenheid en hoogachting te kennen te geven aan de magtige bondgenoot van den keizer, aan die vorstin wier uitgestrekte staten niet minder dan 200 millioen onderdanen tellen: zij zullen in deze omstandigheid de tolken van de geheele natie zijn. De koningin zal hier geen minder hartelijk en luisterrijk onthaal vinden dan dat, 't welk de keizer en de keizerin te Londen hebben ontvangen.

„Het zal gewis een der belangrijkste feiten van onze eeuw zijn, zoo vruchtbaar in groote gebeurtenissen, het bezoek te Parijs van de koningin van Engeland onder de regering van keizer *Napoleon*, deze plegtige inwijding van een verbond, bekrachtigd door tegenspoeden en gemeenschappelijke overwinningen, die de onderlinge sympathie der souvereinen nog naauwer verbinden.

„Welk schitterender bewijs van vriendschap kan ons Engeland geven dan ons ter gelijker tijde toe te vertrouwen zijne zeer beminde vorstin, die op den troon al de deugden doet uitblinken, en den jongen prins, die haar moet opvolgen.

„Frankrijk zal waardiglijk dit opregt vertrouwen beantwoorden.

„Het onthaal, aan de koningin van Groot-Brittanje bewezen, zal zich ook tot den doorluchtigen echtgenoot uitstrekken, zoo naauw verbonden aan zijne hooge bestemming, en die door de zeldzame hoedanigheden van zijn geest en door zijn edel karakter zich de achting en de genegenheid der Engelsche natie heeft weten waardig te maken.

„Aan den geestdrift, die zich onder alle klassen vertoont, aan de toebereidselen, welke gemaakt worden op den weg van die doorluchtige gasten, is het gemakkelijk te zien, dat de bevolking het geheel gewigt van deze groote gebeurtenis begrijpt, dat zij zich met hart en ziel aan de gevoelens van den keizer voor zijne getrouwe bondgenoot verbindt, en dat de aankomst van de koningin van Engeland te Parijs een feestdag voor geheel Frankrijk zal wezen."

PARIJS 19 Augustus.

De toebereidselen, die voor de ontvangst der koningin waren gemaakt, waren van dien aard, dat men teregt mogt zeggen, dat koningin *Victoria* op eene haar waardige wijze door de bevolking der hoofdstad werd begroet. Het station zelf, waar de trein moest aankomen, was op uitnemende wijze gedekoreerd. Langs den geheelen weg, dien de trein moest volgen, waren eerebogen, masten, vlaggen, groen- en draperiewerk in zulke massa's aangebragt, dat men door het gezigt er van in eene soort van tooverwereld verplaatst meende te zijn. Op de Boulevards waren duizende en duizende vlaggen, die over de straten hingen. Voegt daarbij de menigte, die zich langs de straten opeenhoopte, reeds des morgens werden er in massa plaatsen ingenomen, waarvan men eerst des avonds eenig genot zou hebben), de rijen soldaten, die langs den weg van 14 mijlen geschaard stonden, de verschillende komitées van werklieden, die met hunne banieren op verschillende punten waren geplaatst, de balkons en vensters van beneden tot boven langs den geheelen weg gevuld met smaakvolle toiletten, de estrades bij honderde daargesteld en waarop de toeschouwers zich bijna verdrongen en eindelijk de geestdrift, die de opgewonden menigte vervulde, — en men zal slechts een gering denkbeeld kunnen vormen van het tafereel dat de stad gisteren avond aanbood.

Te Boulogne is de koningin ruim 2 ure aangekomen. Door den keizer te gemoet gegaan, heeft deze de koningin hartelijk begroet. Door de rijk versierde straten der stad trekkende, heeft men zich naar het station begeven, van waar men spoedig verder op weg is gegaan. Langs den weg, dien de Koningin nam, waren de keurtroepen van het kamp van Boulogne in dubbele rij opgesteld, terwijl men in de verte 40,000 man troepen op de kust geschaard zag staan, wier geestdrift-volle kreten van uit de verte tot aan het rijtuig der koningin doordrongen.

In de hoofdstad is de koninklijke en keizerlijke stoet even over 7 ure op het station aangekomen. Het geschut kondigde die komst met zijn indrukwekkend gebulder aan de stad aan. Dadelijk doortrilde, als het ware, eene elektrieke schok de menigte, die sinds uren op de komst van den trein vergeefs gewacht had. Een luid hoerah! weergalmde, de muzijk hief het *God save the Queen* aan, en de koningin naderde aan den arm des Keizers. Aan de vrouw van den Engelschen gezant gaf H. M. een hartelijken handdruk. De Koningin was in een blaauw kleed met een parel grijzen zijden manteltje, Prins *Albert* was in groot kostuum van veldmaarschalk, de Prins *van Wallis* in zwart jasje met witte pantalon gekleed. De Keizer en Prins *Napoleon* waren beide in kostuum van luitenant generaal. De Koningin scheen opgeruimd en zeer voldaan over de wijze, waarop zij werd begroet. Maarschalk *Magnan* en generaal *Lawoestine* gingen voor H. M. uit. Ten $7\frac{1}{2}$ ure ging de trein op weg, want het begon reeds duister te worden.

Reeds ten 2 ure waren alle werkplaatsen gesloten geworden. De straten, die reeds toen opgepropt waren, moesten toen de geheele massa werklieden nog ontvangen. Het gebouw van het station was geheel met gulden kandelabres en lustres verlicht, die, ofschoon het nog dag was een schitterend gezigt opleverden. Gen. *Lawoestine* had H. M. namens de nationale garde een prachtvolle boeket aangeboden, die beleefdelijk werd aangenomen.

De Koningin zat in eene kaleche, à la daumont met 4 paarden bespannen, waarin naast haar de prinses en over haar de Keizer en prins *Albert* gezeten waren. In het 2e rijtuig zaten prins *van Wallis* en prins *Napoleon*. Het gevolg der Koningin was in den verderen trein van rijtuigen geplaatst. Bij het verlaten van het station stond er eene deputatie van leerlingen van de polytechnische school, van wie betrekkingen in de Krim waren gesneuveld. Zij hadden het zwarte krip om den arm. De Koningin heeft hen met belangstelling aanschouwd en gegroet.

Het gejuich langs den geheelen weg was luide. Vooral de troepen en de nationale garde toonden eene groote opgewondenheid. Terwijl de stoet de straten doortrok werd van lieverlede eene luisterrijke illuminatie ontstoken, waarbij men op nieuw den goeden smaak der Parijzenaren moest roemen. Aan het bosch van Boulogne, dat niet door gaz verlicht is, waren langs den geheelen weg menschen in eene dubbele rij gesteld, met gekleurde lantarens. Over het geheel moest men de zonderbare en nette figuren bewonderen, die men aan de Venetiaansche papieren lantarens had weten te geven. Men heeft echter de opmerking gemaakt, dat de koningin een uur te vroeg of een uur te laat is gekomen. Te vroeg om het betooverend effekt der verlichting te kunnen zien; te laat, om het schoone tooneel te bewonderen, dat de versieringen, langs den geheelen weg daargesteld, bij eene heerlijk ondergaande zon opleverde.

Omstreeks 9 ure is de stoet te St. Cloud aangekomen. De Keizerin stond beneden aan den trap met Prinses *Mathilde*, de statie dames, de officieren van het paleis, de groot officieren der kroon en de ministers van het huis des Keizers en van buitenlandsche zaken. Zoodra men in de vertrekken was gekomen, heeft de Keizer de aanwezigen aan de Koningin voorgesteld. Ten $\frac{1}{2}$ 10 uur is men in de Dianagalerij aan het diner gaan aanzitten. Later is men tot 11 ure in de groote vertrekken gebleven. Gister avond was niet alleen Parijs, maar ook St. Cloud en Boulogne geheel verlicht.

Heden morgen heeft de Koningin de Engelsche kapel bezocht, om later een rijtogtje door het bosch van Boulogne te doen. Overigens zal de dag rustig afloopen. Zelfs het koncert op St. Cloud, meent men, dat geen doorgang zal vinden.

Onder de bijzonderheden, die men heeft opgemerkt, is dat de graaf *de Ségur* aan de Engelsche prinses bij het aankomen van den trein dadelijk den arm heeft aangeboden, die deze aannam. De graaf was echter om zijne maatschappelijke betrekking geenzins geregtigd tot zoo groote eer. Deze tekortkoming aan de eischen der etikette heeft zeer veel opzien ge-

baard. Aan het rijtuig dat de Koningin te Boulogne moest afhalen, en dat voor die gelegenheid was vervaardigd, zijn achtereenvolgelijk 2 kleine averijen gekomen, die men echter gelukkig nog had kunnen in orde brengen, voor dat de Koningin aankwam.

Men is hier geheel vervuld met de feestelijkheid van den dag, zoodat aan de Krim en de Oostzee, naauwelijks wordt gedacht.

Niettemin verneemt men uit Kamisch, dat het beleg zoozeer vordert, dat men hoopt weldra den vijand in zijne verdedigings werken te hebben belemmerd. Ooggetuigen zeggen, dat de ijverige arbeid van het belegeringskorps boven allen lof verheven is. Overigens was de toestand goed, alleen had men behoefte aan versche groenten. — Van Erzerum wordt gemeld, dat de gemeenschap tusschen die stad en Kars steeds was afgebroken. Er werden te Erzerum dagelijks troepen ontvangen. Men wachtte spoedig het korps van gen. *Vivian*.

De *Moniteur* bevat eene dépêche van generaal *Pelissier*, van den 17. Aug., aan den minister van oorlog gerigt, van dezen inhoud:

„In zijnen aanval van gisteren ontwikkelde de vijand vijf divisiën infanterie, 6,000 paarden en 20 batterijen artillerie.

„Hij heeft ten minste 2,500 man aan dooden verloren. Acht en dertig officieren en 1,620 gekwetste Russiesche soldaten zijn in onze ambulances.

„Ons verlies bedraagt aan dooden 181 en aan gekwetsten 810.

„De Russen hebben in hunne vlugt de werktuigen, takkebossen en andere voorwerpen achter gelaten, die zij voor den aanval bij zich hadden."

PARIJS, Maandag 20 Augustus.

De koningin van Engeland, de keizer, de keizerin en prins *Albert* hebben gisteren zondag eene wandeling in het bosch van Boulogne gedaan.

De *Moniteur* deelt eene depêche mede van den generaal *Pelissier*, onder dagteekening van den 18. Aug., des avonds, behelzende:

„Prins *Gortschakoff* heeft een stilstand van wapenen gevraagd om de dooden te begraven en de gewonden weg te voeren, die bij de Tschernaïa gevallen zijn. Dit verzoek is hem toegestaan.

„Het verlies van den vijand is grooter dan wij in den beginne gemeld hebben. De generaal *Read* is gedood.

„Onze genie, beschermd door het vuur van het geschut, en van den kant der stad niet verontrust wordende, heeft hare werken aanmerkelijk voortgezet."

— 20 *Aug.* $4\frac{1}{2}$ pCt. 95,00; 3 pCt. 67,25; Met. $4\frac{1}{2}$ pCt. 81.

BOULOGNE, Zaturdag 18 Augustus.

Het weder is voortreffelijk. Eene ontelbare menigte bedekt de kusten. Het havenhoofd van Boulogne is op zijne geheele lengte met vlaggen versierd; de landingsplaats is met gekleurd glaswerk versierd, die van Westmunster nabootsende; van voren verheft zich het standbeeld van de beschaving, met de zinspreuk: *Welcome to France* (*Welkom in Frankrijk*).

De keizer heeft dezen morgen het kamp bezocht.

Ten $11\frac{1}{2}$ ure bemerkt men ver in zee een damp. Iedereen haast zich... algemeene teleurstelling: het is de paketboot van Folkestone.

Ten 12 ure: de troepen komen aan en scharen zich langs de kusten; de muziek neemt plaats op het havenhoofd; de sous-prefekt van Boulogne begeeft zich tot aan het uiterste punt.

Ten $12\frac{1}{2}$ uur: het koninklijke smaldeel is eindelijk gesignaleerd; het geschut dondert, het geweervuur laat zich langs de geheele linie hooren.

Ten 2 ure: het koninklijk jagt, hebbende Hare Brittaniesche Majesteit aan boord, komt in de haven van Boulogne aan. Onmogelijk is 't om het tooneel te beschrijven, dat op dit oogenblik de haven en de kaden aanbieden. Het gezigt is prachtig.

Het luisterrijkste onthaal wordt koningin *Victoria* toegebragt, op het oogenblik, waarop zij haren voet op Franschen bodem zet.

TOULON, Zondag 19 Augustus.

Wij hebben berigt, dat het Oostenrijksche eskadrille onder bevel van den aartshertog *Maximilaan*, den 22. Aug. Napels zal verlaten, alwaar het 14 dagen vertoefd heeft, en naar Toulon zal stevenen.

ADVERTENTIËN.

GOUDEN EN ZILVEREN SPECIËN.

10 Gulden-stukken *f* 9.80 à *f* 9.90. Ger. Dukaten *f* 5.55 à *f* 5.65. Eng. Souv. *f* 11.80 à *f* 11.90. Pistolen *f* 9.65 à *f* 9.75. Louis d'Or *f* —.— à *f* —.—. Stukk. van 20 fr. *f* 9.40 à *f* 9.50. Piasters *f* 2.55 á *f* 2.60. Stukk. van 5 fr. *f* 2.34 à *f* 2.37. Brab. Kroonen *f* 2.65 à *f* 2.70. Frans. Kroonen *f* 2.70 à *f* 2.75. Pruis. Thaler *f* 1.77 à *f* 1.80. Baren Goud en Specien à *f* 1442,60 per N. ℔ fijn 11 à $11\frac{1}{2}$ pCt. Zilver 900 tot 300 *f* 104.20 à *f* 104.70.

WAARNEMINGEN, godaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Aug.	Uren	Windrigt	Windkr.	Barom bij 0°	Ther F	Afwijk d. temp	Vochtigh	Gev. regen	Aanmerkingen.
			N. ℔						
19	2	zzw.	8.0	757.91	70.7	+ 3.2	0.72	0	Ligt bewolkt.
	10	wzw.	2 0	58.60	61.7		85	0	Helder.
20	8	wzw.	9 0	58.77	62 6		85	0	Bewolkt.
	2	w.	14.0	59.68	65.3	— 1.6	84	0.4	Zw. bewolkt.
	10	wzw.	13.0	58.43	62.6		89	1.6	Betrokken.
21	8	wzw.	14.0	56.66	63.7		87	0.6	Idem.

PRIJZEN DER EFFECTEN.
AMSTERDAM 20 Augustus 1855.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld . . .	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$63\frac{9}{16}$	$63\frac{3}{4}$	$63\frac{9}{16}$
dito dito	3	„	76	$76\frac{1}{16}$	76
dito dito	4	„	$93\frac{1}{4}$	$93\frac{7}{16}$	$93\frac{1}{4}$
Amortisatie-Sijndicaat	$3\frac{1}{2}$	„	90		
Oost-Indische Leening	4	„	93		
Aand. Holl. Spoorweg . . .			$93\frac{3}{4}$		
Aand. Rijn-Spoorweg	$4\frac{1}{2}$	„	102		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en Co.*	5	„	$102\frac{3}{8}$	$102\frac{1}{2}$	$102\frac{1}{2}$
Obligat. 1828 & 1829	5	„	$101\frac{1}{4}$		
Certificat. 1831 & 1833	5	„	$84\frac{1}{4}$		
Certificaten 1840. . .	4	„	$78\frac{5}{8}$	$78\frac{3}{4}$	
Cert. bij *Stieglitz* . .	4	„	$77\frac{3}{8}$		
dito Adm. te Lond.	$4\frac{1}{2}$	„	89		
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500		*f*	$144\frac{1}{4}$		
SPANJE.					
Obligatien	1	pCt.	$18\frac{3}{4}$	$18\frac{13}{16}$	$18\frac{13}{16}$
dito	3	„	$37\frac{15}{16}$		
Binnenl. Schuld . . .	3	„	$31\frac{1}{16}$		
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metaliek . . .	5	pCt.	$62\frac{1}{2}$	$62\frac{5}{8}$	$62\frac{9}{16}$
Oblig. N.	5	„	$74\frac{1}{8}$	$74\frac{1}{4}$	$74\frac{1}{4}$
dito dito La B. . . .	5	„	$74\frac{1}{8}$	$74\frac{1}{4}$	$74\frac{1}{4}$
dito dito	$2\frac{1}{2}$	„	$30\frac{5}{16}$	$31\frac{15}{16}$	$31\frac{7}{8}$
BELGIE.					
Certific. bij *Rotschild*	$2\frac{1}{2}$	„	$51\frac{5}{8}$		
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	$40\frac{7}{8}$		
AMERIKA.					
Peru, Geldleening 1854	$4\frac{1}{2}$	pCt.	78		
Grenada, Oblig. . . .	$2\frac{1}{2}$	„	$18\frac{1}{4}$		
Mexico, Obl. 1851 £ 100	3	„	$20\frac{1}{4}$	$20\frac{13}{16}$	
Noord-Amerik. Am Bank-act.			$2\frac{3}{8}$		

Utrecht, bij L. E. BOSCH en Comp.

Bijvoegsel bij No. 199
van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Zomerzitting van de Prov. Staten

Vervolg van de zitting van Maandag, 30 Julij.

De *Voorzitter* merkt op, dat het zijn nut kan hebben, dat men bij den aanvang der diskussien eenige tegenwerpingen heeft in het midden gebragt. Men zal het verschoonen, zegt Spr., dat hij van den beginne af groote ingenomenheid voor dit werk heeft gehad, waarnaar men sedert eeuwen reeds heeft uitgezien. Toen Spr. de eer had, om voor het eerst deze voorzittersplaats in te nemen, had hij zich al dadelijk voorgesteld, bij te dragen ter verwezentlijking van die groote werken, waardoor zulke groote struikelblokken werden opgeruimd, als namentlijk de verbetering der uitwatering van den Yssel in de Vecht, waartoe de vergadering hem zoo krachtig heeft ondersteund, en de kanalisering van de Geldersche vallei. Wat dit laatste werk betreft, de eer daarvan komt inzonderheid toe aan den achtingswaardigen man, welke zoo even met regt de hulde van den vorigen Spr. genoot. Maar dit mag Spr. zeggen, dat het geheel vergeten scheen, en dat hij het is geweest, die het thans weder in het leven heeft teruggeroepen, waarom hij het niet kan ontveinzen, dat eene Staats-Komm. hem zeer welgevallig is geweest. — Spr. herhaalt het, men zal het hem verschoonen, dat hij zeer ingenomen is met dit plan. Dat de behoefte bestaat, zal voorzeker niemand tegenspreken, die den staat der gronden kent, die wachten op eene verbeterde uitwatering. Wie nog twijfelt, die vindt eene krachtige roepstem in de doorbraak van dit voorjaar; toen is de behoefte ieder in het oog gevallen, om zich van het overtollige water te ontdoen. Dit heeft men vroeger ook reeds begrepen; om toen het water tegen te houden, heeft men een dam gesteld, namentlijk den Slaperdijk. Men redeneerde toen: die water deert, water keert. Ieder meende toen, voor zich zelven te moeten zorgen, en de Utrechtschen achtten het dus pligtmatig om te zorgen, dat het Geldersche water niet in Utrecht kwam. Al ware er eene kleine streek van Utrecht door benadeeld, dat kwam er niet op aan; dat was Veenendaal en Rhenen maar, en daaraan was weinig gelegen. Dat was het denkbeeld van vroegeren tijd. Niettegenstaande dezen Slaperdijk, is toch het water beneden dien dijk over de landen geloopen en die zijn onvruchtbaar gebleven, omdat men de wetten der natuur had verkracht. Nu is men sedert een geruimen tijd bezig, om naar een ander middel uit te zien, en heeft men te regt bevonden, dat niet door dammen maar door uitwatering verbetering is te krijgen. Dat heeft ook de Komm. begrepen, en deze heeft zich dus al spoedig ten vraag gesteld, welken weg men voor dat kanaal moest nemen. Welken weg? de natuur wijst het aan. Waar het laagste punt is, vloeit het water zaam, en daar langs wilde men het kanaal van uitwatering brengen. Daardoor voorzeker kon de zaak aan het voorgestelde doel beantwoorden. Bovendien heeft men zich gevleid, dat daardoor de kleine scheepvaart kan verbeterd worden, om de produkten af en aan te kunnen voeren; maar daarbij heeft men ook gemeend zich te moeten bepalen, en niet de voorkeur te geven aan grootere plannen, omdat dezen geen wezentlijk voordeel zullen aanbrengen. Zoo ook hebben sommigen gewild, om den Rijn met de Zuiderzee te verbinden, maar Spr. vraagt, waartoe zal dat leiden? Vroeger liep de Rijnvaart langs Muiden; Utrechts ingezetenen weten dit nog al te wel, doch toen konden de Rijnschepen de Zuiderzee niet bevaren. Hoe zal men nu veronderstellen, nu de Rijnschepen nog minder voor de zeevaart bruikbaar zijn, dat zulk een plan ware te volbrengen? Daarvoor zouden dan evenveel millioenen noodig zijn, als er nu tonnen worden gevorderd. — Wat nu betreft de direktie van het kanaal, alle bezwaren worden deswege voorgespiegeld: het zal zijn de eene streek ten koste van de andere te baten. Spr. acht zich gelukkig, als het ware mathemathisch zeker, het tegendeel te kunnen aantoonen. Men heeft het meermalen gezien, dat een groot ongeluk dikmaals groot nut in de toekomst heeft ten gevolge gehad. De doorbraak van dezen winter heeft dit alles aangetoond. Spr. behoeft het niet in de herinnering der Staten te brengen. Nog moet Z. Exc. opmerken, dat meerdere plannen in overweging zijn geweest. Niet een, maar meer; deze plannen zijn vroeger door den heer *v. Asch v. Wijck* geleverd; doch die werden toen steeds vel te kostbaar genoemd, vooral dat over Bunschoten. Wat het laatste betreft, het is gebleken, dat dit waarschijnlijk 3 à 500,000 meer zal kosten, dan het thans besprokene. Maar dan komt ook nog de militaire genie, die zou dan 2 sluizen willen hebben, te Hoogland en Spakenburg, ten einde meester te zijn van de inundatie. Die geniewerken zouden alleen *f* 75000 kosten. — Nu is er door een Spr. gezegd, dat men niet moest vragen, welk het goedkoopste, maar wel welk het beste plan is. En nu bestaan er bezwaren tegen de uitwatering van de Eem. In de eerste plaats moet Spr. opmerken, dat het er geheel niet toe doet, of die rivier een Rijks of een partikulier eigendom is. De Eem is verpligt het water te ontvangen. Er wordt slechts eene regelmatige uitwatering gemaakt, maar de Eem zal volstrekt geen vreemd water krijgen. Het water van de Geldersche vallei heeft regt, om in de Eem uit te loopen. Maar dat water zal steeds de rivier verhoogen; doch wat zal die verhooging beteekenen? ZExc. heeft voor zich leggen de cijfers van dezen winter. Nadat de uitwatering is begonnen bij den Rooden Haan, en nadat de eerste doorbraak bij den Slaperdijk was afgevloeid, is het water staande gebleven. Het water, dat gelost werd door den Rooden Haan, vloeide aan de andere zijde weder toe. Men kan dus aannemen, dat het water, dat afgetapt werd door den Rooden Haan, dagelijks in de Eem afliep. Dat water was dagelijks 2 millioen kubiek ellen. Die massa nu deed de rivier de Eem niet meer dan 2 palmen rijzen, en nu vraagt Spr., hoeveel zal in de toekomst moeten gelost worden, als men, ruim gerekend, dagelijks slechts 100,000 kubiek ellen zal behoeven te doen uit te wateren. De 2 millioen gaven eene verhooging van 2 palmen; de 100,000 zullen niet meer dan eene duim verhooging aanbrengen. En nu moet Spr. vragen, wat men nu denken moet van al die groote bezwaren voor de Eemlanden, van al die verschrikkelijke kalamiteiten, welke men zich voorspiegelt, zal de Eem eene duim rijzen. — Toen het vloedwater zich in de rivier ontlastte, stonden de straten van Amersfoort gedeeltelijk onder water, en toch is de Eem niet overgeloopen, in weerwil dat de pijlschaal op 1,74 el stond. — De Eem is eene opene rivier, heeft men gezegd; voor het opkomen der zee is zij niet beschut; maar Spr. vraagt: heeft de uitwatering iets gemeens met den hoogen vloed? Komt er een hoogen vloed, dan gelooft Spr., dat de direktie van dit kanaal wel zooveel gezorgd zal hebben, dat het voor kan komen, dat het zeewater niet in de Geldersche vallei loopt. Spr. heeft klagten gehoord, dat sommige polders geene genoegzame uitwatering hebben, maar dat het dikwijls zoo ver komt, dat het veel moeite kost, om de sluisdeuren te openen. Spr. heeft daarom gezegd: stel uwe deuren open, wanneer gij te veel water hebt, en stel iemand aan, die ze ter gereeder tijd weer sluiten kan. Maar wanneer men zichzelven bewust is, eigen nadeel te hebben berokkend, dan zou men liever dit nadeel willen toeschrijven aan andere omstandigheden, die men niet in de magt heeft. — Nu heeft men nog gezegd, dat uit vroegere stukken genoegzaam gebleken was, dat de Gelderschen die uitwatering steeds voor eigen rekening hebben willen daarstellen, en zelfs, dat Wageningen het vroeger geheel alleen heeft willen doen. Zou dit de Staten leiden tot afstemming? Erkent men hier dan geen belang in die zaak? Dit kan bij geen der leden ernst zijn, want toch geen enkele der Staten zal de vruchten willen plukken van datgene, waarvan anderen alleen de kosten dragen. Het is waar, vroeger heeft men alzoo gedacht; het tegenwoordige denkbeeld is: die de lusten wil, moet zich ook de lasten getroosten.

De heer *Laan* zegt, dat het niemand zal verwonderen dat spreker, die zelfs met opoffering van eigen geldmiddelen heeft getracht de kommunikatie in dit gewest te verbeteren, en daardoor welvaren te bevorderen, aan het in beraad zijnde plan, als tot veel nut voor een gedeelte dezer provincie lijdende, zijn bijval zal schenken, en zelfs zeer met hetzelve is ingenomen. Deze ingenomenheid maakt bij hem nogtans niet dien indruk, dat hij de door kundige mannen daartegen opgeworpen bezwaren zoude over het hoofd zien, en niet zoude verlangen, dat in het plan zulke maatregelen werden opgenomen, waardoor ook Amersfoort en de streken aan den Eem gelegen, zich in de toekomst konden beveiligd rekenen. Dit zoude naar zijn oordeel kunnen geschieden, zoo de rivier de Eem in het ontwerp werd opgenomen, en zoodanig uitgediept, dat deze stroom een grooteren toevloed van water konde ontvangen; terwijl er ook voorzorgen moesten genomen worden, dat Amersfoort en de lager gelegene landen, die de stad omgeven, in den zomer ten minste tegen het oploopen van het zeewater behoed werden.

De heer *v. d. Bergh* maakt den Staten nog opmerkzaam op den gunstigen wind, welke men gedurende langen tijd bij de overstrooming heeft gehad. De ramp ware voor Amersfoort niet te overzien geweest, als er een Zuidwesten wind ter dier tijde gewaaid had. Spr. erkent het groote nut van den Slaperdijk. Hij heeft ongelukkig gezien, dat een gedeelte van het water over den dijk is heengeloopen, waardoor Amersfoort veel heeft geleden. Nu zal echter den laatsten slag aan Amersfoort gegeven worden. Volgens de natuurlijke ligging was de groote weg van Arnhem naar Amsterdam over Amersfoort. Thans is alles verlegd, en daardoor is Amersfoort geheel verloren geraakt. Met den spoorweg zelfs is Amersfoort geheel afgesneden. Wat nu de uitwatering betreft, Spr. wenscht die van harte, doch hij wil alleen eene wijziging in het plan. Hij vindt het onbillijk, dat Utrecht $^{3}/_{10}$ in de kosten zou dragen en dan nog al het water zou moeten ontvangen. Dan zou hij liever zien, dat Gelderland zijn eigen water loosde.

De heer *Menso* vermeent uit de verschillende redevoeringen te moeten opmaken, dat zeker eene verbeterde waterleiding hoogst wenschelijk is te achten. Maar eene andere vraag is, hoe die te verkrijgen. Om dat te beoordeelen, meende hij niet genoeg op de hoogte te zijn. Uit hetgeen is medegedeeld, blijkt, dat de militaire genie de zaak nog moet onderzoeken. Wanneer de goedkeuring op die stukken zal verkregen zijn, en dezelve daarna zullen zijn medegedeeld, dan acht Spr. het eerst mogelijk, om over de wijze van daarstelling, te oordeelen, en tevens over het meer of minder wenschelijke, om eene zoo aanzienlijke geldsom er voor over te hebben. Men schijnt zich bezwaard te achten over de vraag, of de zaak wel de gewenschte gunstige uitkomsten zal hebben, en of men, zonder voldoende kennis van die bezwaren, wel zijne ondersteuning aan de zaak geven kan. Wanneer die bezwaren uit dat oogpunt worden beschouwd, dan moet Spr. er in deelen, dewijl daarmede ten volle in verband staat de noodzakelijkheid en wenschelijkheid van de geldelijke bijdragen, en Spr. zou in dat geval van meening zijn, dat men het oordeel over de zaak zelve zich moest voorbehouden. De gemaakte bedenkingen door den heer *v. d. Bergh* zijn, wat de hoofdzaak betreft, voorloopig reeds door de heeren *v. d. Poll* en den Voorzitter opgelost. Door het verbeteren van de waterloozing zal geene vermeerdering van water ontstaan. De Geldersche vallei heeft geene bronnen, die nieuw water aanvoeren, en geeft geen ander water, dan hetgeen die vallei altijd gegeven heeft en door de Eem moet ontlasten. Wat het Geldersche water betreft, en het meerdere geld, hetgeen men voor de geheele waterleiding zou over hebben, Spr. gelooft, die meening voor het tegenwoordige te moeten betwijfelen; men zou geen geld meer behoeven over te hebben, om aan de Gelderschen een meer onbeperkten afloop van het water te geven dan zij thans hebben. Spr. eindigt met te verklaren, dat hij zeer het wenschelijke der zaak is toegedaan, dat is niet te betwijfelen; maar de wijze hoe, en op welke voorwaarden, dat wil hij zich voorbehouden.

De heer *de Heus* brengt hulde aan de Komm., welke een zoo belangrijk ontwerp heeft tot stand gebragt. Spr. acht het echter te betreuren, dat men slechts eene praamvaart wil in het leven roepen, om de produkten van den landbouw gemakkelijk te kunnen vervoeren; hij had verder willen gaan. Zeer verwijderd van het denkbeeld, om de Rijnvaart met de Zuiderzee te verbinden, acht Spr. het toch opmerkelijk, dat, door verloop van tijd, de handel door die vaart eenige ontwikkeling zal verkrijgen. Welligt zijn er andere streken, die ook daardoor gebaat zullen worden. Daar heeft men o. a. de zandstreken: men heeft er niet aan gedacht, dat dit zand ook bruikbaar is, zoo ook bv. om er glas van te fabriceeren. Spr. voert dit aan, om het wenschelijke eenigzins voorop te brengen, dat er op die vaart behoorlijke gelegenheid bestaat, om brandstoffen, hooi en anderzins over de Zuiderzee naar Amsterdam te kunnen voeren. Zijne meening is dus niet zoozeer, om een groot kanaal te hebben, zoo als de heer *Bastert* wenschte, maar eene mindere belemmering. Hij meent, dat deze bedenking wel waardig is, om aan de Komm. ter onderzoeking te geven.

De *Voorzitter* zegt, dat, ofschoon het plan niet als onherroepelijk wordt voorgesteld, zal het toch zeker ten grondslag moeten strekken. Hij moet echter bij deze gelegenheid herinneren aan het spreekwoord: *Le mieux est l'ennemi du bien.* Wanneer men altijd iets beters wil, en daarom een goed plan afkeurt, dan zal men niets krijgen. Het is mogelijk, dat men over 25 jaar behoefte zal gevoelen, om aan het denkbeeld van den heer *de Heus* gevolg te geven; maar die daar dan behoefte in gevoelen, kunnen zelf voor de uitvoering zorgen, en wij kunnen dan toch zeggen, dat wij den grondslag hebben gelegd tot die verbetering.

In omvraag, wordt het 1e punt, de wenschelijkheid namelijk, met algemeene stemmen aangenomen.

De zitting wordt daarna voor een $^{1}/_{4}$ uur geschorst.

Na de heropening der zitting, wordt het 2e gedeelte van het 1e punt in behandeling genomen, de vraag betreffende: aan wie de uitvoering op te dragen.

De heer *Broers* herinnert den Staten, dat men voor de uitvoering van het werk heeft voorgesteld eene Komm. van 13 personen. Nu vraagt hij, of het geene groote moeijelijkheden op zal leveren, om zoodanige Komm. daarmede te belasten, te meer daar niet alle hare leden deskundigen zijn. Hij vraagt, of het niet beter ware, om 1, 2 of 3 deskundigen te benoemen, en of dat niet beter middel zou zijn, voor de rigtige uitvoering van het werk. In het belang der zaak, stelt hij eene kleine Komm. ver boven de voorgestelde.

De *Voorzitter* merkt op, dat het is gebleken, dat de minister de voordragt der Staats-komm. aanneemt. Het voorstel geschiedt door de Komm., omdat niemand beter, niemand grondiger het ontworpen plan zal kunnen ten uitvoer brengen. Nu is het wel waar, dat de Komm. talrijk is, maar het is ook waar, dat zij zich alleen met het entwerpen van het plan heeft bezig gehouden, en dat uit hun midden 3 deskundigen zijn benoemd, om dat eerst te ont-

werpen, en er later gevolg aan te geven. Het spreekt ook van zelf, dat die Komm. zal moeten belast worden met de uitvoering en dagelijksche leiding der zaak. Maar er kunnen kwestien voorkomen, die niet zoo zeer van technischen aard zijn, en het zou in dat geval niet goed wezen, alleen een klein getal bekwame personen te bezitten; met het oog daarop, en tevens, om het werk op te dragen, aan dezelfde personen, die het ontworpen hebben, heeft de Komm. zoo veel leden noodig geacht. De regering heeft eerst gemeend, om de zaak aan de waterschaps-besturen op te dragen; doch zij heeft tevens ondervonden, dat die waterschaps-besturen te weinig veerkracht zouden hebben.

De heer *Broers* heeft in dat geval minder bezwaren. Hij heeft alleen gedacht, dat eene vereeniging van 13 menschen het werk zoude bemoeijelijken. Eene groote Komm. zal altijd eerder een werk vertragen dan bevorderen.

De heer *Bastert* zegt, dat van de Staten slechts eene toelage wordt gevorderd. Het Rijk belast zich met de uitvoering, en hij vindt het dus minder voegzaam, dat deze vergadering eene uitspraak doet over de uitvoering.

De heer *v. Asch v. Wijck* zegt, dat de beleefdheid vordert, om den Minister eenig antwoord te geven. De Minister vraagt ook over dit punt het oordeel der vergadering, en daarom heeft de Komm. gemeend, dit punt niet onbeantwoord te mogen laten, en zij stelt uwe vergadering voor te verklaren, dat bij haar geen bezwaren bestaan tegen het voorstel ten dezen aanzien door de Staats-Kommissie gedaan.

De heer *Kien* heeft er niets tegen, om aan de uitnoodiging des Ministers te voldoen; de vergadering zal ook gaarne de uitvoering aan de Komm. overlaten. Spr. kan echter niet ontveinzen, dat hij in de zamenstelling der Komm. een bezwaar heeft. De uitvoerende Komm. bestaat mede uit de ingenieurs van den waterstaat der provinciën Utrecht en Gelderland en een officier van de genie. Dat zijn de betrekkingen, die niet altijd op eene en dezelfde plaats worden behouden. Er kan eene verplaatsing van ingenieurs naar andere streken noodig zijn, zoodat men die ingenieurs niet in dezelfde Komm. kan houden. Het personeel dier Komm. zou dus gedurig kunnen veranderen, en dit acht Spr. zeer bezwaarlijk voor den goeden loop der zaak.

De *Voorzitter* gelooft, dat die bedenking niet zoo zwaar weegt. Wordt een lid der Komm. verhinderd, om langer lid te zijn, dan zal hij door een ander al of niet vervangen worden, al nadat de zaak dit zal vereischen. Wat nu de 2 hoofdingenieurs betreft: bij de verbetering van den IJssel is dit hetzelfde geval. Het is mogelijk, dat een of ander hoofdingenieur wordt verplaatst, maar dan zal er weder een ander in zijne plaats worden gesteld. Spr. kan niet zien, dat men iemand ter wereld kan belasten met eene dergelijke groote zaak, waarvan men positief zou kunnen aannemen, dat hij het ten uitvoer zal brengen.

In omvraag wordt ook dit punt met algemeene stemmen aangenomen. (De heer *de Heus* had de vergadering verlaten).

Aan de orde van behandeling is het 2e punt: Behoort men zich te vereenigen met het voorstel, om dit werk uit te voeren ten koste van het Rijk en de provincien Gelderland en Utrecht.

De heer *Kien* achtte het wenschelijk, om bij zoo eene belangrijke zaak de landeigenaren mede te doen dragen in de kosten der uitvoering. Men heeft gesproken, dat van provincie-wege ook bijdragen zijn gedaan tot verbetering der IJssellanden; die landen waren tengevolge van latere omstandigheden, even als de Vechtlanden, in eenen ongunstigen toestand gekomen. Met de landen der Geldersche vallei is het eene geheel andere zaak; die worden als het ware in een geheel nieuwen toestand herschapen, en de ingelanden zullen er dadelijk de vruchten van genieten. Spr. acht het dus uiterst billijk, dat zij er ook aan betalen.

De heer *Bastert* ondersteunt het voorstel van den heer *Kien*. Men heeft gezegd, om die landen te laten kontribueren zou eene moeijelijkheid opleveren, gelijk staande met de geheele verwerping van het plan; maar aan het onderhoud moeten zij wel bijdragen. Bij de diskussien heeft Spr. het voor en tegen vernomen, maar naar gelang daarvan heeft hij het des te wenschelijker geacht, om de landen die zoo aanmerkelijk verbeterd worden in de kosten te doen bijdragen.

De heer *Lagerweij* meent, dat men het niet wel vorderen kan van die landen, om aan de eerste daarstelling bij te dragen; men komt dan weder in dezelfde twisten van vroeger, en deze, meent Spr. moet men vermijden. Als lid en sekretaris der vroegere Komm., heeft hij alle diskussien bijgewoond en gezien, dat de geldelijke bijdragen altijd de steen des aanstoots waren, waarop alles is afgestuit. Toen het plan, dat 4 ton zou kosten was voorgesteld, heeft men aan de ingelanden de helft, dat is 2 ton gevraagd, met de bijvoeging, dat de provincien nog eene bijdrage zouden leveren, en evenwel is het afgestemd. Die oneenigheid grondt zich op het punt der konventie van 1714. De Utrechtschen zeggen, dat het van hunnen kant eene gunst is; de Gelderschen daarentegen spreken dit ten zeerst tegen. Ging men dit punt dus weder aanroeren, dan zou het alleen kunnen strekken tot afbreking van het plan. Die streek heeft reeds genoeg geleden; de onkosten, dezen winter veroorzaakt, zullen toch al meer dan *f* 10 per bunder loopen, en de streek, die in de vorige vergadering zelfs niet eens *f* 2500 als eene subsidie voor de Slaperdijk heeft kunnen verkrijgen, zou dus meer dan billijk was gedrukt worden.

De heer *v. d. Poll* zegt, dat men met het oog op den IJssel en de Vecht geene bijdrage van de landerijen kan vergen. Ook zouden de landerijen van Gelderland daaraan dan ook moeten geven, want het zou onbillijk zijn, dat men Utrecht alleen liet betalen, en over de Geldersche Ingelanden kan deze vergadering toch niets bepalen. Dat de Ingelanden dus bijdragen tot het onderhoud, acht Spr. voldoende.

De heer *v. d. Bergh* kan wel deelen in het voorstel van den heer *Kien*. Wat de heer *Lagerwey* gezegd heeft van *f* 10 per bunder, daartegen moet Spr. opmerken, dat de gemeente Amersfoort wel *f* 20 en meer per bunder zal moeten bijdragen.

De heer *Menso* ondersteunt het voorstel der Komm. Het is overeenkomstig met datgene, wat de ondervinding geleerd heeft. Als men van de Ingelanden bijdragen wil ontvangen, dan wordt het weder de kwestie, of deze of geene streek meer of minder betaalt. Met den IJssel was dit hetzelfde geval, toen kon men het volstrekt, maar niet eens worden; elk dacht, dat hij het meeste betaalde. Maar toen eindelijk het Rijk betaalde, toen juichte elk het plan toe. Nu meent Spr., dat ook de billijkheid het vordert, dat de Ingelanden niet mede betalen. Hij zou niet weten, waarom een deel der provincie van die wijze van handelen zou moeten uitgesloten worden; de IJssellanden heeft men niet mede laten betalen, en zal men nu met de landen der Geldersche vallei het tegendeel doen? Men zou dan beter het voorstel kunnen verwerpen. Doch ook van een anderen kant is de stand der zaken hier niet gelijk. De IJssellanden waren verzekerd, dat zij zouden verbeterd worden, maar het is niet bekend, of de landerijen van de Geldersche vallei wel verbetering zullen ondergaan.

De heer *v. Beeck Calkoen* heeft in de vergadering de Komm. zeer voorgestaan het denkbeeld, om de landstreek billijker wijze ook iets te laten bijdragen. Maar het is aan de Komm. duidelijk gebleken, dat, wanneer men tot eene repartitie zou gekomen zijn, betreffende deze bijdragen, en wanneer men tot een verdeelen kwam, die zelfs bij den goeden wil eene onmogelijkheid zoude zijn. Wil men dus de ingelanden laten betalen, dan zal dat gelijk staan met een afstemmen der zaak.

De heer *Munnicks v. Cleeff* meent ook, dat de zaak der Geldersche vallei en die van den IJssel niet gelijk staan. De toestand van den IJssel was in de laatste eeuw zoodanig verslimmerd, dat eene provinciale toelage wel degelijk noodig was. Men wilde dus daar herstellen, wat men verzuimd had. Hier is het een ander geval, men wil hier een kanaal daarstellen, om het water een rigtigen loop naar de Eem te geven, iets waardoor de landerijen kunnen gebaat worden, maar ook mogelijk niet. Spr. gelooft, dat het onbillijk is, om de ingelanden iets op te leggen, omdat de waarde der landerijen ongelijk zal worden, dus eene berekening voor alsnog hoogst moeijelijk zal zijn.

De heer *Kien* heeft de vraag in het midden gebragt, omdat, volgens zijne beschouwingen, zij, die de lusten genieten, ook de lasten moeten dragen. Hij gelooft wel, dat het moeijelijkheden zal opleveren, maar onmogelijkheden kan hij niet inzien. Spr. wil geene tegenwerpingen meer ter sprake brengen. De vergelijking anders met de Vecht en Yssellanden gaat bij Spr. niet door. De Yssel was veel verslibberd, en het was nuttig en noodig die in den vroegeren ouden toestand terug te brengen; maar iets, dat nagenoeg geene waarde had, als men dat in een bruikbaren staat brengt, dan mogen daartoe de eigenaren wel bijdragen.

De heer *v. Asch v. Wijck* moet bekennen, dat het beginsel door den heer *Kien* op den voorgrond gesteld, in den regel aannemelijk te achten is, doch gelooft, dat de toepassing daarvan in de onderwerpelijke zaak aan zoo vele eigenaardige moeijelijkheden onderworpen is, dat de gewenschte uitkomst niet zou worden verkregen. Behalve hetgeen ten dezen opzigte reeds door vorige sprekers is opgemerkt, wenscht hij nog de aandacht te vestigen op eene omstandigheid, welke niet uit het oog mag worden verloren, op de groote moeijelijkheid namelijk, om indien er eene bijdrage van de ingelanden gevorderd werd, eene billijke verdeeling tot stand te brengen, en de landen aan te wijzen, door welke die bijdrage geleverd zou moeten worden. — Men heeft de landstreek voorgesteld als bijna nog geheel woest en onbebouwd. Dit is het geval niet; een gedeelte er van is bebouwd; — een ander gedeelte is woest. Vraagt men nu bijdragen, dan zal bij de bepaling van het bedrag, dat door ieder zal moeten worden bijgedragen, op den onderling zeer verschillenden toestand der landen gelet moeten worden, en dan doet zich reeds aanstonds de vraag voor, moeten er bijdragen worden gevorderd van de landen die woest zijn? De eigenaren dier landen zullen beweren, dat zij bij de zaak geen belang hebben. — Van hen bijdragen te vorderen zal moeijelijk zijn. — De last zal dan alleen moeten worden gelegd op de bebouwde landen. Doch juist de woeste landen zullen, wanneer eene betere gelegenheid tot uitwatering wordt opengesteld, meer vatbaar worden voor ontginning, en zullen derhalve, ofschoon zij voor het oogenblik bij de zaak nog geen dadelijk belang hebben, in het vervolg van tijd echter werkelijk er voordeel van genieten. — Zou het nu billijk zijn de bijdragen van den eersten aanleg der werken gevorderd, alleen door de bebouwde landen te doen opbrengen, en de woeste gronden daarvan geheel vrij te stellen? Voorzeker neen, en toch kan men niet aannemen, dat de woeste gronden reeds nu in hunnen tegenwoordigen toestand er door worden gebaat; — eerst wanneer zij werkelijk in ontginning worden gebragt, zullen zij er het voordeel van genieten. — Dit punt is alzoo hoogst moeijelijk te regelen. — Het ligt in de voorstellen der Staats-Kommissie om een waterschap op te rigten. Reeds aanstonds doet zich de moeijelijkheid voor, hoever de grenzen van dat waterschap zich zullen moeten uitstrekken, welke landen moeten daarin worden opgenomen? alleen zij, die geacht kunnen worden een dadelijk belang te hebben bij de verbeterde uitwatering? — Moeten dan die landen, die eerst in lateren tijd er belang bij zullen verkrijgen, van het waterschap worden uitgesloten? dan zou men het denkbeeld om de ontginning te bevorderen tegenwerken. — Moeten zij er in worden opgenomen? dan kan men dezelve moeijelijk reeds aanstonds mede in de lasten aanslaan. Men meent dus, dat van de ingelanden bijdragen moeten gevorderd worden; hoe moeten dan deze bijdragen worden geregeld? Welke landen zullen moeten bijdragen? Eene billijke en behoorlijke regeling hiervan is niet gemakkelijk tot stand te brengen, vooral daar gelet moet worden op het belang der landen bij de daar te stellen werken uit het tweeledig oogpunt beschouwd van verbeterde waterafleiding en van kanaalvaart. — Dit alles zou moeten worden geregeld om te kunnen aanwijzen, welke de ingelanden zijn, die over de zaak zouden moeten worden geraadpleegd. — Spr. toch veronderstelt, dat het in de bedoeling ligt van hen, die vermeenen eene bijdrage van de ingelanden te moeten vorderen, om voor dit geval de zaak ook aan het oordeel der ingelanden te onderwerpen. — En wanneer in dat alles vooraf zou moeten worden geregeld, dan is het voor een ieder duidelijk hoezeer de uitvoering der plannen daardoor zou worden bemoeijelijkt en vertraagd, — en hoe moeijelijk het zou zijn de goedkeuring der ingelanden te verkrijgen, want al mogten ook de ingelanden in het algemeen niet onwillig zijn in de kosten bij te dragen, dan nog zou juist de reparatie over de landen het groote struikelblok blijven. Die moeijelijkheid ontspruit uit de bekende conventien en de toepassing daarvan. — De deswegens bestaande geschillen, welke vooral betrekking hebben op het meer of minder belang, dat deze of gene streek heeft bij eene verbeterde waterlossing in verband met de bestaande conventien, zijn niet in der minne te vereffenen, en men zal te vergeefs trachten ten aanzien van de verdeeling der lasten in den tegenwoordigen stand der zaken, eene eenstemmigheid te verkrijgen. Spr. is daarvan overtuigd. Wil men dus het werk tot stand zien gebragt, dan moet men van de ingelanden geene bijdrage vragen. Wil men dit echter, men scheppe zich dan geene illusie, dat de zaak ooit verwezenlijkt worden zal. — Bij die overtuiging, aarzelt de Spr. niet op de door de Kommissie gestelde vraag een bevestigend antwoord te geven. — Het zal toch wel niet bevreemden, dat vooral hij wenscht mede te werken om de zaak tot stand te brengen. Van zijne vroegste jeugd af aan, heeft hij van eene verbetering der Geldersche vallei met ingenomenheid hooren spreken, en is zijne hooge belangstelling daarin opgewekt. Hij kan dan ook deze gelegenheid niet laten voorbijgaan, zonder zijnen welgemeenden dank te betuigen aan den eersten Spr. en aan den *Voorzitter*, voor de wijze, waarop zij in de herinnering hebben teruggebragt wat zijn geachte vader tot bevordering dezer aangelegene zaak verrigt heeft. Wie zich in zijne plaats stelt, zal het moeten beseffen, hoe aangenaam het voor zijn gevoel moet wezen, thans door de betrekking, welke hij als lid dezer vergadering bekleedt, in de gelegenheid te zijn, om mede te werken, ten einde eene zaak te helpen tot stand brengen, aan welker bevordering zijn vader met onverflaauwden ijver een deel zijns leven gewijd heeft, en welker volvoering hij zoo hartelijk gewenscht, doch gedurende zijn leven niet heeft mogen aanschouwen; — maar tevens hoezeer het hem moest treffen, in deze vergadering nog eene hulde te hooren toebrengen aan de nagedachtenis van den man, die al zijne krachten heeft aangewend om de belangstelling in eene zoo nuttige zaak als de verbetering der Geldersche vallei gaande te maken, en de zaak zelve tot rijpheid te brengen.

(*Vervolg in een volgend Bijvoegsel*)

Utrecht, bij L. E. BOSCH en COMP.